

10 april 2013

Tummen upp för Lantmäteriets och SMHI:s pilotprojekt

Emån i Småland är ett uppskattat fiskevatten. Här togs världens största spöfångade havsöring 1993, och den utrotningshotade svenska malen har en av sina viktigaste lokaler i ån. Återkommande översvämningar med skador på bostadshus, grödor och åkrar har lett till krav på hårdare reglering av ån. Från sediment vid gamla industrier läcker tungmetaller nedströms, som så småningom når Östersjön via Kalmarsund. Det finns alltså all anledning att hålla koll på vart vattnet i Emån tar vägen. Lantmäteriet driver tillsammans med SMHI ett projekt som ska ta fram nätverksbildad hydrografi över Sverige i skala 1:10 000.

–Vi har fått bra feedback från aktörer i området kring Emån, som var vårt pilotprojekt. Nu tittar vi på hur vi går vidare, säger Maria Lundström som är projektledare.

De svenska vattendragen är Lantmäteriets och SMHI:s gemensamma ansvar när det handlar om kartläggning.

Kombinerar data

Magnus Westberg från Lantmäteriet har ägnat sig åt metodelarna i projektet.

–Det är mycket kombinerande av data. Om det hittills varit mycket "vatten som vatten" är det nu mycket mer objektindelning: här har vi Dalälven - här har vi en sjö, som också är en del av Dalälven. Vi måste skilja på huvudvattendrag och biflöden. Geometrin finns redan, det handlar om att skapa linjer för nätverk och få flöden att rinna åt rätt håll. Där är höjdmodellen användbar, säger han.

–Med nätverk menas att du ska kunna peka på en punkt och hämta allt nedströms, man kan jämföra med GPS:en i bilen som visar hela vägen när du åker från Gävle till Örebro.

Det blir möjligt att bedöma vattnets väg, riktning, hastighet och annat som kan vara användbart vid en hotande översvämning eller ett utsläpp, men också vid kalkning av försurade vattendrag.

Inga tidigare nationella beräkningar

Håkan Olsson arbetar som hydrolog och är en av SMHI:s experter på vatten.

– Det finns redan en modell i skala 1:250 000 för att kunna kartlägga föroreningar och övergödning. Men några nationella översvämningsberäkningar har aldrig gjorts, det har skett översiktligt och lokalt, säger han.

– Det vi gör nu är svårt och tidskrävande men det finns ett stort nationellt behov. På SMHI är vi jättenöjda, det är lätt att samarbeta mellan myndigheterna och vi lär mycket av varandra.

Nu startar införandeprojektet

– Lantmäteriet och SMHI ansvarar tillsammans för att skapa den nya databasen och den stora drivkraften i det arbete vi utför är att vi vet att det här är något som gör skillnad och innebär stor samhällsnytta, säger Maria Lundström.

Nu påbörjas alltså själva införandeprojektet. En viktig fråga är om det hydrografiska nätverket ska samordnas med den ordinarie produktionen av GGD-data eller skötas fristående.

Oavsett vilket tyder allt på att projektet kommer att generera stor nytta i miljöarbete, klimatanpassning och forskning.

Maria Lundström, längst till vänster, med några av medarbetarna som ska ge Sverige ett nationellt hydrografiskt nätverk.